

Startbijeenkomst Bomen en Bodemdaling in openbare ruimte

Op 7 april 2026 hadden we een eerste bijeenkomst over *bomen en bodemdaling in openbare ruimte*. Met 30 deelnemers vanuit gemeenten uit de regio's Zuid-Holland Zuid en Midden-Holland hebben we kennis gedeeld en het gesprek gevoerd over de vraagstukken die spelen rond dit thema.

Doel van de bijeenkomst is meerledig. We maken een start met het project om samen kennis op te doen, ervaringen te delen en te zoeken naar oplossingen voor veel voorkomende problemen. Dit zal resulteren in een actualisatie van het [bestaande informatieblad](#) en het uit te breiden met nieuwe inzichten en kennis.

Het Norminstituut Bomen presenteerde vanuit het [Handboek Bomen](#) waar rekening mee gehouden dient te worden bij het plaatsen van bomen en heeft nogmaals benadrukt hoe belangrijk het behoud van bomen is, zeker in deze tijd van hittestress in stedelijk gebied. Artikel 8 van de Europese Verordening Natuurherstel verplicht gemeenten zelfs ervoor te zorgen dat er vanaf 2024 geen nettoverlies van stedelijk groene ruimte en boomkroonbedekking plaatsvindt! Bomen zijn kwetsbaarder dan we soms denken en uitval is pas na meerdere jaren zichtbaar. Grondwaterstanden zijn hierin een belangrijke factor, maar ook aantasting van het wortelstelsel door graafwerkzaamheden. Zie hiervoor ook het [Groeiboek Bomen, kabels en leidingen](#) wat door het Centrum voor Ondergronds Bouwen (COB) is opgesteld.

Bij ophogen na bodemdaling is er een groot risico op wortelverstikking en afsterving van bastweefsel van de stam.

Succeskanen zijn maatwerk en afhankelijk van:

- Boomsoort
- Conditie van de boom
- Bodemtype
- Snelheid en omvang van de ophoging (10cm per jaar is al veel)
- Type aangebrachte grond (zuurstof doorlatendheid)
- Aanbrengen van een beluchtingssysteem

Bij nieuwe aanleg kun je bij de aanplant alvast rekening houden met bodemdaling door groeiplaatsen verhoogd aan te leggen en bomen te planten in voldoende grote groenstroken.

Gezien de vele reacties uit de zaal blijkt dat er draagvlak is voor dit project en er veel enthousiasme is om met dit onderwerp verder te gaan.

Praktijkcasus Volgerlanden Hendrik-Ido-Ambacht

De wijk Volgerlanden is de problematiek rond bodemdaling groot. In de Volgerlanden zijn bepaalde keuzes voor voorbelasting gemaakt.

Hierdoor de gevolgen van bodemdaling rond de bomen en woningen sterk zichtbaar. Er is onderzoek gedaan naar het behoud van de aanwezige bomen en het herstel van het openbaar gebied.

De omliggende verharding rondom de bomen is flink verzakt, terwijl de bomen relatief stabiel zijn gebleven. Dit heeft geleid tot hoogteverschillen en overlast voor bewoners, zoals ongelijke bestrating en wortelopdruk.

Kan het openbaar gebied rond de bomen nu worden opgehoogd zonder dat de bomen hiervan schade gaan ondervinden? Hoe voorkom je dit soort problemen bij nieuwe gebiedsontwikkelingen? Hoe kan een gemeente omgaan met het plaatsen van bomen in nieuwe woongebieden, welke keuzes maak je (boomsoort, inrichting boomvakken en beheer en onderhoud)?

Praktijkcasus Dordrecht

In diverse parken in Dordrecht daalt de bodem, is wateroverlast aanwezig en is dit ook zichtbaar bij de aanwezige bomen. Een van de parkjes wordt als voorbeeld besproken. Bij de aanleg is al rekening gehouden met verhoogd aanplanten, maar de bodem blijft dalen. Uit het gesprek wordt geconcludeerd dat het belangrijk is te weten om wat voor soort bomen het gaat en in welke omgeving zij staan. Wat is de huidige status (bv. veiligheid afhankelijk van functie park)? Naast dat inzicht is ook de historie van belang. Is er (langere tijd) verschil in grondwaterstanden geweest (inlaten of onttrekken). Zijn er kwaliteitsveranderingen geweest in grondwater? Is onderzoek gedaan naar de samenstelling en gezondheid van de bodem? Is er verdicht of opgehoogd?

Om goed advies te kunnen geven is het belangrijk te beschikken over locatiespecifieke informatie.

Excursie Goudse binnenstad

Naar buiten! Marc Meijer van Norminstituut neemt ons mee door de binnenstad van Gouda en legt ons op twee locaties Turfmarkt en Nieuwehaven op inspirerende en prikkelende wijze uit wat beter kan.

We kunnen terugkijken op een geslaagde startbijeenkomst. We hebben alvast de volgende kennisvragen opgehaald:

- *Hoe komt het dat sommige bomen wel en andere bomen niet mee zakken?*
- *Hoe omgaan met hoge grondwaterstanden?*
- *Welke bomen kunnen tegen hoge grondwaterstanden?*
- *Hoe kun je "boomvriendelijk" ophogen?*
- *In welke mate levert een boom zelf een bijdrage aan bodemdaling?*
- *Is behoud altijd beter dan kappen?*
- *Welke processen liggen ten grondslag aan wortelopdruk?*
- *Hoe kun je ook de boomspiegel beschermen?*
- *Welke concrete doelen en ambities over 'bomen in stedelijk gebied' dienen te worden opgenomen in Biodiversiteit | Bouw Adaptief om te komen tot (beter) beleid vanuit gemeenten, waterschappen, provincies en (vervolgens) Rijk*

Een goede suggestie is welkom ook om 'best-practices' te verzamelen, te bundelen en te ontsluiten. Heb je aanvullingen hierop, laat het ons weten!

Bernd van den Berg, bernd.vandenberg@kbf.nl

Patricia Kramers-Snijders,
p.kramers-snijders@ozhz.nl